

Annotation. In this article, the topicality of the civic education in the contemporary educational policy of Ukraine as well as the state of its study are justified; and, its characteristic features in comparison with other education types, particularly with the national one are identified.

Keywords: civil education, educational policy, national education.

УДК 37.015.4

Бачинська Є.М.

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ БАЗОВИХ СОЦІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Анотація. У статті розглядається актуальність проблеми формування соціальних цінностей. Здійснено аналіз змісту базових соціальних цінностей: довіри, толерантності, солідарності, авторитету. Запропоновано характеристику базових соціальних цінностей для проведення вимірювання рівня їх сформованості у школярів.

Ключові слова: соціальні цінності, довіра, толерантність, солідарність, авторитет.

Проблема соціального порядку, основ і чинників упорядкованості суспільства, ролі та місця індивіда у системі соціальних зв'язків, взаємовплив людини і суспільства займають центральне місце у політичних, соціальних, психологічних і педагогічних теоріях. Науковці та практики, використовуючи різноманітні підходи до розуміння дійсності та методи пізнання, намагаються пояснити й осягнути закономірності взаємодії індивідів у контексті суспільного життя.

З позиції різних теоретичних концепцій розглядалися такі явища як конфлікти та порядок, конкуренція та співпраця, інтеграція та дезінтеграція, довіра та недовіра. Окреслені явища притаманні й сучасному українському суспільству, яке характеризується як демократичне.

Аналіз наукових поглядів та суспільної думки у різні історичні періоди засвідчує, що з демократією завжди асоціювалися такі ідеї та цінності як народовладдя, індивідуальні свободи, толерантність, довіра, солідарність, справедливість. Її розглядали як спосіб і умову діалогу, компромісного вирішення проблем суспільства, взаємного узгодження суперечливих і конфліктних ситуацій, співпраці різних суб'єктів соціального процесу.

О. Бабкіна, розглядаючи поняття “демократія” з позиції політології зауважує, що не всяка демократія їх гарантує. В умовах незавершеності політичних процесів і невизначеності суспільно-політичної моделі розвитку країни, використання описаних характеристик сучасного демократичного суспільства не тільки “забруднено”, а іноді й протистоїть ідеї розвитку [2].

Інформативними, на наш погляд, та важливими для розуміння сучасних суспільних процесів є результати психолого-педагогічних і соціологічних досліджень, які проводилися протягом останніх десяти років С.Грабовською щодо виявлення уявлень молоді про риси “ідеального лідера”, Е.Афоніним, О.Донченко, В. Антоненком щодо вивчення рівня сформованості психосоціальної культури як джерела суспільних реформ, І.Білоконем щодо встановлення взаємозв'язку соціальних настанов молоді та трансформацій українського суспільства, А.А.Мельниченком, І.В.Пиголенком щодо аналізу ціннісних вимірів духовної культури молоді та іншими.

Нами проаналізовано результати трьох (1996, 1999 та 2006 років) національних репрезентативних опитувань населення України, проведених Центром “Соціальний моніторинг” та Українським інститутом соціальних досліджень ім. О.Яременка з метою вивчення системи ціннісних орієнтацій населення в межах міжнародних досліджень WVS та EVS (керівник проектів – О.М.Балакірева).

Науковці, розглядаючи різні аспекти функціонування людей в соціумі відзначають нечіткість усвідомлення ними змісту демократичних, економічних, національних та соціальних цінностей. Зовнішня інформація різної якості ускладнює процес формування позитивного ставлення до демократичних трансформацій суспільства. В останні роки дослідники відзначають високий рівень соціальної фрустрації, дезадаптації, соціальної апатії [1, 2, 3, 9].

Так, на думку О.М.Балакіревої, спостерігається тенденція зниження рівня довіри до соціальних інститутів, лідерів та співгромадян, згуртованості, солідарності та громадянської відповідальності [3].

Автор дослідження С. Грабовська також приходиться до не дуже втішного висновку про те, що навіть найосвідченіша частина нашої молоді – студентська та аспірантська, яка традиційно повинна бути і найактивнішою в соціальному плані, виявляє безініціативність, пасивність та безвідповідальність у суспільстві [9, 35].

Науковці впевнені, що показники соціальної активності, солідарності, довіри та толерантності можуть підвищуватися за умов включення молоді до суспільно-політичного життя, наявності спільних інтересів та цілей, участі у розробці й реалізації соціально значущих проектів.

Представлені висновки дослідників дають підстави стверджувати, що у суспільстві, яке піклується про свій розвиток, соціальні цінності повинні стати предметом виховання. Від рівня сформованості базових соціальних цінностей школярів залежить їх розуміння процесів суспільного життя та подальша якісна співпраця членів соціального середовища, що у майбутньому стане запорукою прогресу нації.

Саме виховання, як процес залучення особистості до засвоєння вироблених людством цінностей, є пріоритетною сферою соціального життя країни.

У Національній програмі виховання дітей та учнівської молоді в Україні визначено, що “сучасне виховання має відігравати випереджальну роль у демократичному процесі, стати засобом відродження національної культури, припинення морально-духовної деградації та стимулом пробудження таких якостей як совість, патріотизм, людяність, почуття власної гідності, творча ініціатива, підприємливість тощо; гарантом громадянського миру і злагоди в суспільстві. З огляду на це діяльність усіх інститутів соціалізації мусить будуватися так, щоб сприяти становленню особистості як творця і проектувальника власного життя, гармонізації та гуманізації відносин між нею та довкілля” [13, 293].

На основі наукових праць і досліджень С.Ф.Анісімова, І.Д.Беха, Л.П.Буєвої, М.С.Кагана та інших визначається категорійний апарат теорії цінностей, місце цінностей у структурі особистості та механізм їх формування. При визначенні змісту і сутності понять “цінність”, “ціннісне ставлення”, “ціннісна орієнтація”, “ціннісна позиція”, “особистісна цінність” враховується їх соціальна або психологічна природа. Цінність розглядається як усвідомлене узагальнене самовартісне смислове утворення особистості [4, 8], опосередкований культурною еталоном належного в досягненні актуальних проблем, регулятор життєдіяльності [13, 295].

З точки зору соціології та соціальної педагогіки цінності формують усі соціальні інститути: сім'я, заклади освіти, дитячі, молодіжні, громадські організації тощо. З точки зору психології, кожна людина вибудовує власну систему та ієрархію цінностей: економічних, політичних, культурних та інших.

Саме соціальні цінності поєднують особистість і суспільство, підтримують систему соціальних зв'язків. У загальному розумінні соціальні цінності виступають як етальонні уявлення про явища, факти і предмети з точки зору їх відповідності чи невідповідності потребам суспільства, соціальних груп і особистості. Соціальні цінності існують як у формі колективних уявлень, так і суб'єктивних уподобань, переваг та є орієнтирами життєдіяльності людини. Вони забезпечують психологічну стійкість особистості, вироблення певного типу поведінки та виступають регулятором взаємодії людей у великих та малих групах.

До базових соціальних цінностей відносимо довіру, авторитет, толерантність і солідарність.

Зміст і сутність зазначених понять широко представлено у довідниковій та енциклопедичній літературі. Аналіз джерельного масиву дозволяє стверджувати, що поняття “довіра”, “авторитет”, “толерантність”, “солідарність” найчастіше розглядається у наукових працях з політології, соціології, психології, філософії, рідше – з педагогіки.

Серед відомих зарубіжних і вітчизняних дослідників проблеми довіри, толерантності, авторитету, солідарності слід назвати М.Бубера, М.Вебера, Д.Данкіна, Е.Еріксона, В.Золотухіна, Т.Скрипкіну, Т.Тишкова, П.Штомпку, В.Шаповалова та інших.

Спробуємо провести аналіз досліджуваних понять та, на рівні припущень, визначити ознаки сформованості вказаних цінностей у класному колективі школярів (малій соціальній групі).

Важливість змістового аналізу соціальних цінностей полягає в тому, що безпосередньо виміряти рівень їх сформованості психолого-педагогічними методами дуже складно (наприклад, рівень сформованості довіри або солідарності у шкільному колективі). Сміслова неоднозначність у розумінні понять, відсутність їх чітких характеристик може призвести до різних способів вимірювання, інтерпретації та організації виховної роботи у закладі освіти.

У довідниковій літературі поняття “довіра” розглядається як: віра в надійність до людини чи системи [5, 188]; ставлення до кого-небудь, що виникає на основі віри в чийсь правоту, чесність, щирість [6, 232]; система взаємин, яка ґрунтується на повазі [14, 159].

У психологічній літературі зустрічаємо думку про те, що довіра здійснює три основні речі в житті людини: вона робить життя передбачуваним, а дії впевненими, формує почуття спільності, полегшує роботу людей разом та сприяє взаємодії і спілкуванню.

У біології довіра розглядається як мирне співжиття в одній оболонці (організмі) різних (або чужих) структур, взаємовідношення яких за межами організму не можливе або носить антагоністичний характер. Довіра є обов’язковою умовою підтримки комфортного стану організму.

У науковій літературі досить часто співставляються поняття “віра” і “довіра”. Віра в соціологічному аспекті розуміється як акт прийняття інформації за істину, а довіра – як певне ставлення до джерела інформації. Віра в істинність якого-небудь змісту може і не означати довіру до відправника повідомлення, рівно як і сама по собі довіра до джерела не обумовлює автоматично віру в істинність усієї повідомленої інформації [16, 3-4]. Віра може стати змістом внутрішнього світу особи аж до самоотождолення з об’єктом вірування. Довіра ж завжди пов’язана з дистанцією між суб’єктом і об’єктом, оскільки базується на ціннісному відношенні [10, 35]. За своєю суттю довіра – це віра в надійність людини або системи, впевненість індивіда, групи в тому, що середовище не має намірів їм зашкодити. Головними умовами виникнення довіри, вважає Т.Скрипкіна, є актуальна значимість об’єкта довіри й оцінку його як безпечного [11, 85].

На думку Е.Еріксона, базисна довіра означає наявність у дитини узагальненого очікування з боку зовнішнього оточення переважно доброзичливості та позитивних подій; натомість базисна недовіра – наявність протилежних очікувань. У психологічному плані в дитини у стані недовіри починають розвиватися захисні очікування й способи адаптації до несприятливих подій або дій у вигляді тривоги та агресії [11, 81].

Інший відомий дослідник, польський соціолог П.Штомпка, вивчаючи довіру в суспільстві, виокремлює три основні рівні вияву цього феномена. Перший із них – *раціональний кредит довіри*, виражається в тому, що людина раціонально оцінює й обмірковує рівень своєї довіри та можливий ризик, зважаючи на різноманітні аспекти ситуації (репутація, статус суб’єкта, що заслуговує чи не заслуговує на довіру тощо) (когнітивний рівень). Другий рівень, який можна назвати *базовою довірою*, – це психологічна властивість, уґрунтована на ранньому досвіді й у деякого здатна взяти гору над раціональними міркуваннями, викликаючи, скажімо, “сліпу й наївну довіру” до людей чи соціальних інститутів (емоційний рівень). Третій рівень довіри, *культурний капітал*. У цьому сенсі довіра стає властивістю людських спільнот, утворюючи *культурний капітал*, від якого люди можуть відштовхуватися у своїх діях (діяльнісний рівень) [11, 84].

Узагальнивши різні підходи до розуміння поняття можемо припустити, що **довіра** – ментальний стан особистості, який визначається впевненістю, комфортністю, відсутністю тривоги та агресії. Чим вищий рівень довіри, тим вищий ступінь взаємодії та згуртованості колективу.

Аналіз поняття “толерантність” дає змогу розуміти його як: терпимість до чужих думок і вірувань [15, 715]; терпимість до чужих думок, переконань, поведінки [14, 448]; здатність індивіда сприймати без агресії думки, які відрізняються від власних, а також особливості поведінки та способу життя [20].

В енциклопедичному словнику з етики подається пояснення “толерантності” як якості, що характеризується ставленням до іншого як до рівного та виявляється у свідомому пригніченні почуття неприязні та ворожості, яке виникло тим, що є в іншому (зовнішність, спосіб життя, погляди та інше).

Толерантність передбачає спрямованість на розуміння та спілкування з іншим, визнання та повагу його права на відмінність. Іншому не тільки дозволяється існувати, але й визнається його право на збереження власної особливості [19, 493].

На думку дослідника способів вимірювання толерантності А.І.Гусева, вона є емоційним станом індивіда, при якому особисті якості або поведінка іншої людини не подобаються, емоційно несприятливі, проте індивід виявляє терпіння та повагу до думок іншого, зберігає психічну стійкість [8]. Співставляючи поняття “довіра” та “толерантність”, О.Кожем’якіна вказує, що довіра і толерантність є важливими імперативними демократичними цінностями. Толерантність передбачає відчуття терпимості, а довіра – відчуття безпеки. Толерантність

відображає прийняття іншого без обов'язкового прагнення до подальшого діалогу, а довіра передбачає, хоча б і початкові, але взаємовідносини. Ці поняття, на думку науковця, мають деякі спільні риси: налаштованість на встановлення позитивного діалогу, взаєморозуміння і співробітництво, особливо у контексті соціокультурних і національних відносин. Недостатність сформованості толерантності призводить до байдужості, конформізму, нігілізму, а довіри – до пасивності у досягненні мети та “соціальної апатії” [12]. Узагальнюючи представлені визначення, можемо розглядати **толрантність** як характеристику малої групи, що ґрунтується на проявах психологічної рівноваги, позитивних взаємостосунків між членами групи, “єдність різного”, спрямованість на спільну справу та відсутність агресії й конфліктів між членами групи.

У словниках поняття “авторитет” трактується як: вплив, повага, значення, якими користується будь-яка особа, група осіб, установа або організація внаслідок своїх особистісних заслуг (розум, професіоналізм, знання, досвід), соціального становища, історичних умов, що втілюється в здатності носія авторитету скеровувати думки і настрої інших людей, не вдаючись до примусу [15, 13]; вплив будь-якої особи або організації у різних сферах суспільного життя [18, 11]; загальновизнаний вплив особи або організації, що ґрунтується на знаннях, високих моральних якостях, досвіді. Справжній авторитет несумісний із “сліпим поклонінням” особи [14, 13]; вплив особи або організації, що ґрунтується на високому рівні знань, професійних і моральних якостях, досвіді [7, 9].

У політології авторитет розглядається як форма здійснення влади. Вплив чи здатність лідера спонукати до виконання певних дій або обов'язків.

М.Вебер запропонував типологію авторитету за формами влади: традиційна (передача історичних норм і цінностей як непорушних); харизматична (влада людини, що ґрунтується на її особистих якостях); раціональна (підтримується системою законів і правил, які визначають межі застосування влади) [15, 14].

У філософії також часто говорять про авторитет закону, правил, соціальних норм, що означає їх визначення людьми.

Отже, авторитет можемо розглядати як консолідуючу та об'єднуючу силу, яка є гарантом дотримання норм і правил усіма членами групи.

Наявність лідера та його спрямованість на інтереси спільної справи сприяє досягненню загальних цілей колективу, створенню позитивного психологічного клімату.

Визнання одного із членів групи як лідера пов'язане із довірою до нього, що проявляється у наявності позитивних взаємостосунків між членами групи, згуртованістю колективу, відсутністю тривожності та агресії.

Аналогічний аналіз довідникової літератури дає розуміння поняття “солідарність” як ступеня інтеграції групи та почуття належності (або принципи) членів соціальної групи або дія такої групи як єдиного цілого в інтересах спільної справи. В історії, зокрема, робітничого руху, солідарність розглядається як прояв (діяльність), пов'язаний спільністю інтересів, позицій і досвіду боротьби, а також моральним зобов'язанням у спільній справі [15, 674]; активне співчуття яким-небудь діям, думкам, спільність поглядів, інтересів, спільна відповідальність [6, 1159]; єдність, спільність інтересів, співчуття діям та думкам [7, 1122].

К.Уреуленко проаналізувала розвиток поняття “солідарність” в історії соціології, розглянувши погляди О.Конта, Г.Спенсера, Ф.Тьоніса, Е.Дюркгейма, К.Маркса. У сучасній зарубіжній і вітчизняній соціології, зауважує автор, солідарність розглядається як належність до певного соціального утворення, що поводить як єдність, як єдине ціле [17].

Так, по різному визначаючи механізми формування солідарності, спостерігаємо спільність характеристики поняття. Французький соціолог О.Конт, солідарність розглядає як визначальний чинник стабільності в суспільстві, в основі якої лежать об'єднуючі почуття. До таких почуттів він відносить альтруїзм, який розвивається з природного почуття симпатії, що обмежує егоїстичні інстинкти, які перешкоджають утвердженню солідарності [17, 140].

З точки зору Г.Спенсера, соціальний порядок є нормальним станом існування суспільства. Прагнення рівноваги – це природне тяжіння до узгодженості, впорядкованості життя. Фактором рівноваги і є солідарність як кооперація, єдність, інтегрованість [17, 142].

Е.Дюркгейм доходить висновку, що соціальна солідарність уґрунтована або на схожості людей, або на поділі праці й спільних інтересів [17, 143].

Солідарність можемо розглядати як стан групи, за якою наявні: єдність ідей, переконань, поглядів, інтересів, узгодженість дій, пов'язаних із реалізацією інтересів колективу. Вона

визначається установками членів групи й може бути описана почуттями згуртованості, інтегрованості та щільності групи.

Отже, розвивати українську державу спроможні люди, яким притаманні соціально значущі якості: почуття національної свідомості, власної гідності, відповідальність, толерантність, солідарність, довіра, повага до державних символів та історико-духовної спадщини, правова та політична культура.

Зрозуміло, що формування соціальних цінностей у школярів є складним поєднанням соціальних та психолого-педагогічних впливів, які необхідно пов'язати в єдину виховну систему. Створенню такої системи передують цілеспрямоване психолого-педагогічне вивчення рівня їх сформованості. Запропоновані характеристики базових соціальних цінностей допоможуть у вирішенні зазначеної проблеми.

Література

1. Афонін Е., Донченко О., Антоненко В. Психокультура України: “помаранчевий період” // Соціальна психологія. – №4 (18), 2006. – С. 77 – 94.
2. Бабкіна О. Демократичні детермінанти трансформації українського суспільства // Персонал. – №2, 2007. – С.14-21.
3. Балакірева О. М. Демократичні цінності в українському суспільстві // Український соціум. – № 3 (20), 2007 – С.7-20.
4. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-метод. Посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
5. Большой толковый социологический словарь. – Том 1 (А-О); Пер. с англ. – М.: Вече, А СТ, 1999. – 544 с.
6. Большой экономический словарь / Под ред. А.Н.Азряяна. – 7-е изд., доп. М.: Институт новой экономики, 2008. – 1472 с.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і гол. ред. В.Т.Бусен. – К., Ірпінь: ВТР “Перун”, 2004. – 1440 с.
8. Гусев А.И. К проблеме измерения толерантности к неопределенности // Практична психологія та соціальна робота. – №1, 2007. – С.21-24.
9. Грабовська С. Ідеальний політичний лідер в уяві студентів // Соціальна психологія. – № 4(18), 2006. – С.28-37.
10. Данкин Д. М. Доверие: Политический аспект/ Д. М. Данкин // Безопасность Евразии; Ин-т стратег. исслед. Фонда нац. и международной безопасности. – М.: Интел Тех, 1999. – 237 с.
11. Джонсон Д. Мельников А. Екзистенціальні аспекти довіри // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – №1, 2009. – С.78-92.
12. Кожем'якіна О. М. Довіра та толерантність: аспекти співвідношення // Вісн. Житомир. Держ. унт-ту ім. І. Франка. – №35, 2007. – С.13-15.
13. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні / Книга класного керівника: Довідково-методичне видання / Упоряд. С.В.Кириленко, Н.І.Косарева. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. – С.288-326.
14. Педагогічний словник / За ред. дійсного члена АПН України М.Д.Ярмоленка. – К.: Педагогічна думка. – №9, 2001. – 516 с.
15. Політологічний словник: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. М.Ф.Головатого та О.В.Антонюка. – К.: МАУП, 2005. – 792 с.
16. Скрипкина Т. П. Психология доверия (теоретико-эмпирический анализ) / Т.П.Скрипкина . – Ростов н/ Д., 1997. – 334 с.
17. Урсуленко К. Соціальна солідарність: розвиток поняття в історії соціології та сучасні інтеграції // Соціологія: теорія, методика, маркетинг. – №1, 2009. – С.138-158.
18. Философский энциклопедический словарь / Редкол.: С.С.Аверинцев, Э.А.Араб-оглы, Л.Ф.Ильичев и др. – 2-е изд. – М.: Сов. энциклопедия, 1989. – 815 с.
19. Этика: энциклопедический словарь / Под ред. Р.Т.Апресьяна и А.А.Гусейнова. – М.: Гардарики, 2001. – 671 с.
20. www.nbuv.gov.ua – національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського.

Аннотация. В статье актуализируется проблема формирования базовых социальных ценностей. Проанализировано содержание социальных ценностей: доверие, толерантность, солидарность, авторитет. Предложено их психолого-педагогическую характеристику.

Ключевые слова: социальные ценности, доверие, толерантность, солидарность, авторитет

Annotation. The problem of forming of basic social values is described in the article. Maintenance of social values: trust, tolerance, solidarity, authority, is analysed. Their psychological and pedagogical description is offered.

Key words: social values, trust, tolerance, solidarity, authority.

УДК 378.004

Бенькович Є.Р.

ПРОГРАМНІ КОМП'ЮТЕРНІ СИСТЕМИ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ЕКОНОМІСТА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Вміння працювати з програмними комп'ютерними системами є необхідною складовою компетентності сучасного фахівця. У статті розглянута система впровадження спецкурсу “Програмні комп'ютерні системи у статистиці” в навчальний процес підготовки студентів економічних спеціальностей до професійної діяльності.

Ключові слова: програмні комп'ютерні системи, навчальний процес, підготовка студентів економічних спеціальностей.

Визначальною умовою, яка забезпечує професійний розвиток особистості студента економічного ВНЗ, є взаємозв'язок математичної, інформаційно-комп'ютерної та фахової складових навчання. Великого значення при підготовці студентів економічних спеціальностей набувають програмні комп'ютерні системи, що дозволяють вирішувати завдання, пов'язані з їх майбутньою професійною діяльністю та сприятливі для покращення знань з математичної та фахової складових освіти.

Головним результатом навчання ми вважаємо професійну діяльність, де для роботи в середовищі програмних комп'ютерних систем (ПКС) найбільше відображається математична складова та загальні вміння й навички, що сформовані за означеними напрямками.

Дидактична система викладання спецкурсів з використанням програмних комп'ютерних систем розуміється нами як сукупність елементів: мети, принципів, змісту, форм, методів та засобів навчання. Опишемо таку систему на прикладі спецкурсу “Програмні комп'ютерні системи у статистиці”.

При викладанні названого спецкурсу необхідно визначитись, на яких знаннях він базується. Насамперед, це знання, отримані студентами при вивченні нормативних дисциплін “Вища математика для економістів” (I курс) та “Статистика” (II курс), а саме: основні математичні поняття і найпростіші економіко-математичні моделі; основні поняття теорії ймовірностей та комбінаторики; випадкові величини; закони розподілу та числові характеристики випадкових величин; основні поняття математичної статистики та статистичний розподіл; статистична перевірка гіпотез; статистичні показники; статистична перевірка гіпотез.

Базові знання з інформаційно-комп'ютерної складової, що необхідні для вивчення спецкурсу “Програмні комп'ютерні системи у статистиці”, отримані студентами при вивченні дисциплін “Економічна інформатика” (I курс) та “Обчислювальний практикум на ПЕОМ” (II курс), а саме: поняття обчислювальних систем та їх складові; навички роботи з операційною системою Windows XP, прийоми роботи з розповсюдженими комп'ютерними системами пакету Microsoft Office, застосування електронних таблиць Microsoft Excel при виконанні математичних, статистичних, фінансових розрахунків; їх використання у маркетингових дослідженнях; застосування ПК для обміну повідомленнями електронної пошти та пошуку інформації в мережі Internet.

На третьому курсі економічного ВНЗ ми вважаємо доцільним впровадження у навчальний процес практичного спецкурсу “Програмні комп'ютерні системи у статистиці” з використанням ПКС Statistica. Його впровадження зумовлене знаннями та вміннями, що мають студенти економічних спеціальностей з математичної, інформаційно-комп'ютерної та фахової складових на цей час, а також їх прагненням отримати знання прикладного характеру в галузі використання програмного забезпечення для вирішення фахових завдань.